

Angående särskild granskning av Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (Stim) u.p.a.

Angående uppdraget

Med anledning av att en extra föreningsstämma 2017-10-16 biträtt förslaget att tillsätta en särskild granskare utsåg Bolagsverket 2017-10-24 Hans Bredberg som särskild granskare i Stim.

I förslaget till särskild granskning efterfrågades två huvudområden som kortfattat kan beskrivas på följande sätt:

1. Stims utbetalningar till andra

Till vem eller vilka betalar Stim ut medel utöver de pengar som kommer rättighetshavare till del samt vem som har fattat besluten.

- a. *Vilka fysiska och juridiska personer är mottagare till medel som utbetalas från STIM och med vilka belopp?*
- b. *Vad ska betalningarna användas till?*
- c. *Vem eller vilka har fattat de beslut som ligger till grund för utbetalningarna?*
- d. *Har nämnda utbetalningar gjorts enligt gällande interna regelverk, d.v.s. stadgar och eventuella andra interna regler som föreskrifter eller instruktioner? Samma fråga för externa regelverk som förordning, lag, nationella eller internationella överenskommelser.*

2. Stims fördelning av medel på fördelningsområde 09 "Bakgrundsmusik utan musikrapport"

Har Stim följt de överenskommelser som finns i anslutningskontrakten mellan Stim och rättighetsinnehavarna.

- a. *Vårt granskningstema när det gäller STIM:s fördelningsområde 09 är om STIM uppfyllt de överenskommelser som finns i anslutningskontrakten mellan STIM och rättighetshavarna.*

Den granskning som har utförts har haft sin utgångspunkt i de stadgar och förhållanden som gällde under år 2016, vilket torde ha föranlett frågan om särskild granskning. I de fall jämförelser har gjorts med tidigare år har jämförelsen gjorts fyra år bakåt i tiden.

Det finns ingen avsikt i granskningen att ta ställning till om kostnader m.m. är ändamålsenliga eller lämpliga utan syftet är enbart att ta ställning till om stadgar och andra föreskrifter har följts.

I sammanhanget bör också nämnas att en särskild granskning av detta slag är betydligt mer snäv och inriktad på de specifika frågeställningarna jämfört med en fullständig revision. Ett led i granskningen är att ställa förfrågningar till lämpliga personer inom företaget, ta del av de underlag som presenteras samt på ett stickprovsmässigt sätt kontrollera att det som presenteras är korrekt. Inom vissa områden är det också aktuellt att göra fördjupande granskningar, t ex genom att göra stickprovsmässiga kontroller i redovisningen.

Kort om Stim

Huvudsyftet för Stim är att samla in och fördela medel till kompositörer av musik och deras musikförlag. Insamlingen sker genom att upplåta licenser till de som på ett eller annat sätt spelar eller framför musik.

Förenklat kan sägas att de insamlade medlen först belastas med avdrag för administrativa kostnader. Därefter görs avdrag för andra utbetalningar, t ex så kallade nationella medel och stipendier.

De kvarvarande beloppen fördelas till rättighetsinnehavare. Fördelningen sker på olika sätt, varav ett område är det så kallade fördelningsområde 09 "Bakgrundsmusik utan musikrapport".

I det följande kommer Stims utbetalningar till andra samt fördelningsområde 09 att behandlas.

1. Stims utbetalningar till andra

1.1 Kostnader

De kostnader som Stim har för att samla in medel till rättighetsinnehavarna dras av från de medel som samlas in. I stadgarna som gällde för år 2016 finns ingen begränsning i storleken på kostnaderna. Internt har dock nivåer och riktlinjer utarbetats för hur stort kostnadsuttag som ska belasta respektive insamlingskälla. Det innebär att kostnadsavdrag görs med olika procentsatser beroende på från vilken källa de insamlade medlen kommer. Det sker inget kostnadsavdrag från insamlade medel i andra länder.

Avgiftsuttaget kan beräknas på olika sätt men förenklat kan sägas att nivån på totala kostnader i förhållande till totala intäkter de senaste fyra åren har legat kring 10 % (+/- 1 %). Mätt istället i förhållande till enbart medel som Stim samlar in i Sverige är nivån kring 15 % (+/- 2 %) av insamlade medel. Någon särskild trend i detta kan inte skönjas i det material vi har tagit del av. Granskning har genomförts för att säkerställa att t ex nationella medel inte felaktigt hanterats som administrationskostnader. Några sådana brister har inte påträffats.

1.2 Nationella medel

I Stims stadgar framgår att föreningens ändamål även består i att främja den svenska musikkulturen. Stadgarna lämnar utrymme att, upp till 10 % av kvarvarande medel efter avdrag för administrationskostnader, finansiera musikpropaganda och andra jämförbara kostnader för tillgängliggörande och spridande av musikaliska verk, så kallade nationella medel, samt att högst 3 % av återstående medel får användas till stipendieändamål, dock först efter beslut på föreningsstämma.

Internt har nivåer och riktlinjer utarbetats för hur stort avdrag för nationella medel som ska belasta respektive insamlingskälla. Det innebär att nationella medel uppgår till olika procentsatser beroende på från vilken källa de insamlade medlen kommer.

Även beträffande detta område går det att tänka sig en viss variation i beräkningssättet. De senaste fyra åren har kostnader för nationella medel i förhållande till insamlade medel efter kostnadsavdrag legat strax över 2 %, eller mätt enbart i förhållande till medel som samlas in i Sverige mellan 3-4 %. Trenden för kostnaderna är svagt stigande under den granskade perioden. Trots denna iakttagelse uppgår dock de nationella medlen långt ifrån den begränsning som stadgarna då föreskrev.

De nationella medlen uppgår till ca 33 Mkr för år 2016. Av det beloppet består

- ca 5,9 Mkr vardera fördelat till Musikförläggarna, Föreningen Svenska Tonsättare (FST) och SKAP – Sveriges kompositörer; totalt 17,6 Mkr
- 5,0 Mkr till SPN (Nämnd för svensk musik)
- 7,6 Mkr till Svensk Musik Swedmic AB
- 1,5 Mkr till Förlagsstöd-stöd
- 1,0 Mkr till notutgivningsstöd
- 0,4 Mkr Export Music Sweden

SPN-anslaget fördelas vidare på ett antal mindre anslag.

Beslut om den fördelningen har fattats inom ramen för budgeten vilken beslutas av styrelsen. Det bör i detta sammanhang noteras att mottagare av nationella medel, i varje fall Musikförläggarna, FST och SKAP också har haft representanter i styrelsen som fattat dessa beslut. Eftersom betydande belopp går till närstående organisationer går det inte att bortse från risken för den jävsfråga som kan anses uppkomma. Någon särskild hantering ur jävssynpunkt framgår inte i anslutning till beredning och beslut.

Min bedömning är att styrelsen hade varit beslutsför även om beredning och beslut hade fattats i sådan ordning att eventuellt jäviga ledamöter hade avstått från att delta i beredning och beslut av ärendet.

De nya stadgarna som gäller från 29 maj 2017 föreskriver att dessa beslut fattas av en särskild nämnd som är utsedd av stämman efter förslag av valberedningen. Min bedömning är att det är ett lämpligt tillvägagångssätt för att hantera jävsfrågan.

Beslut om utdelning av stipendier har fattats på föreningsstämma under år 2015 och med marginal understigande 3 % av totalt återstående medel. Stipendier har lämnats till FST och SKAP om 1,8 Mkr vardera för vidarebefordran till stipendiater samt 4,8 Mkr att används till stipendier efter ansökan till och beredning av Svensk Musik.

De har inte skett någon särskild kontroll från Stims sida av att de stipendier som betalats för vidareförmedling faktiskt har vidareförmedlats. Efter vår granskade period har det införts förbättrade rutiner för återrapportering av utbetalda stipendier och de är enligt min bedömning godtagbara.

Utöver de analyser som har gjorts av nationella medel och stipendier har ytterligare kontroller gjorts för att klargöra om det, utöver ovanstående utbetalningar, har gjorts andra utbetalningar av väsentlighet som saknar direkt motprestation. Några sådana transaktioner har inte påträffats.

En svårighet i granskningen har varit att en del av de definitioner som finns i stadgar och andra handlingar kan tolkas på olika sätt. Insamlade medel betraktas i vissa fall enbart som medel insamlade nationellt, trots att det mycket väl kan tolkas som insamlade medel internationellt. Det innebär en otydlighet när nationella medel och stipendier ska ställas i relation till insamlade medel.

2. Stims fördelning av medel på fördelningsområde 09 "Bakgrundsmusik utan musikrapport"

Stim erhåller intäkter från kunder som har licens att spela musik. Övergripande är ambitionen att intäkterna ska fördelas till rättighetsinnehavarna på ett sätt som motsvarar det sätt musiken används samt utifrån hur kunderna betalar; t ex per såld biljett, per besökare, per lyssnare eller liknande. En förutsättning för att kunna fördela är att det finns uppgifter om vilken musik som har spelats, det vill säga någon form av musikrapportering.

Intäktsområdet "Bakgrundsmusik" (fördelningsområde 09) omfattar Stims kunder som har en licens att spela bakgrundsmusik på t ex restauranger, försäljningslokaler, mässor och andra offentliga platser där musiken har en underordnad betydelse i förhållande till den verksamhet som bedrivs. De som lyssnar på musik i dessa sammanhang har alltså inte i primärt syfte att lyssna på musik. Gemensamt för dessa sammanhang är också att den musik som spelas kan komma från olika källor, vara av olika typ och svår att logga eller dokumentera. Att sälla krav på att rapportera faktiskt spelad musik har inte ansetts rimligt. Stim har inte heller ansett det rimligt att t ex med tekniska hjälpmedel lyssna av vilken musik som faktiskt spelas.

Istället genomförs vartannat år en statistiskt säkerställd undersökning som ligger till grund för hur intäkterna fördelas. Undersökningen ger svar på vilken typ av musikkällor som används inom fördelningsområde 09 och till hur stor andel respektive källa används. Det rör sig om källorna strömmad musik, radio, webbradio, nedladdad musik, TV och CD, för vilka det finns musikrapportering.

Intäkterna fördelas alltså först enligt utfallet av undersökningen mellan de olika musikkällorna som det finns musikrapportering för. Därefter fördelas intäkterna på det sätt som rapporteringen är gjord för respektive musikkälla.

Metoden medför att en förutsättning för att en rättighetsinnehavare överhuvudtaget ska få ersättning är att dess verk har spelats i något musikrapporterande område, t ex via webb, radio, TV eller CD. Det går inte att utesluta att den musik som spelas inom fördelningsområde 09 skiljer sig från de områden som har musikrapportering.

I anvisningarna för fördelning har den tillämpade metoden dock bedömts som mest rättvisande i förhållande till den administrativa bördan, både hos kunden och Stim, samt de tekniska förutsättningar som finns.

Det kan också noteras att det finns möjligheter för en enskild rättighetsinnehavare att lämna in musikrapport samt att en del av den musik som spelas inom fördelningsområde 09 bygger på färdiga spellistor eller liknande, vilket möjliggör en god koppling till faktiskt spelad musik.

2.1 Insamlade medel som inte kan matchas

Som ett led i fördelningen matchas rapporterade spelningar med respektive rättighetsinnehavare. Det innebär att de intäkter som samlats in och fördelats också ska kopplas samman med var och en som ska ha ersättning. Med andra ord ska den musikrapportering som Stim erhåller matchas med mottagarna. En del av rapporteringen kan matchas automatiskt men inom onlineområdet behöver en förhållandevis stor andel matchas manuellt. Det är relativt resurskrävande att manuellt matcha respektive ersättning med respektive mottagare. Av praktiska skäl kan därför inte samtliga rapporterade verk matchas korrekt och de som har rätt till mindre belopp (< 5 EUR/verk) matchas helt enkelt inte. Vi erfar att motsvarande metod tillämpas även av andra organisationer med liknande förutsättningar.

År 2016 matchades knappt 90 % av värdet av samtliga verk. Resterande medel som inte matchades med rätt mottagare fördelades på de rättighetsinnehavare som kunde matchas. År 2016 uppgick det belopp som inte fördelades till rätt mottagare till 23,9 Mkr. Fördelningsområde 09 berörs till viss del av detta, eftersom en del av intäkterna kommer från denna musikkälla.

Inom fördelningsområde 09 finns alltså primärt två förklaringar till att en rättighetsinnehavare inte får en fullt ut faktisk ersättning för framförande: schablonmässig fördelning och ofullständig matchning. Hanteringen följer dock enligt min bedömning de interna riktlinjer som fastställts.

Utöver det finns en utbetalningsspärr på 200 kr för utbetalning av fördelade medel, alltså sådana som kunnat matchas. Ej utbetald ersättning sparas till ett kommande utbetalningstillfälle tills det sammanlagda beloppet överstiger 200 kr. I detta avseende får alltså rättighetsinnehavaren korrekt ersättning över tid.

Slutsats

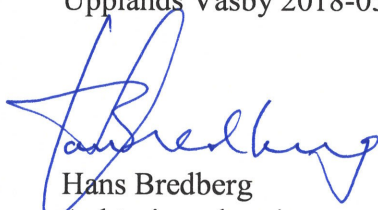
1. Stims utbetalningar till andra

- Nationella medel och stipendier överstiger inte de maximala belopp som stadgarna tillåter. Mottagare framgår av punkten 1.2.
- Det har inte påträffats väsentliga utbetalningar utöver ovanstående som klassificerats på annat sätt.
- Beslut om nationella medel och stipendier har fattats av ledamöter som kan ha varit jäviga i den mening att ledamöter i Stims styrelse var representanter för organisationer som är mottagare av dessa medel. Denna brist har Stim omhändertagit i nya stadgar 2017-05-29.
Även i frånvaro av jäviga ledamöter hade dock styrelsen kunnat fatta besluten med samma utfall, då dessa fattas med enkel majoritet.
- Beträffande utbetalning av stipendier har vi noterat att uppföljning och återrapportering i vissa fall inte har skett. Den rutinen har enligt uppgift förbättrats efter den granskade perioden.
- Begreppen insamlade medel, nationella medel, stipendier har av oss uppfattats som något otydliga och vi föreslår att dessa tydligare definieras.

2. *Stims fördelning av medel på fördelningsområde 09 "Bakgrundsmusik utan musikrapport"*

- Granskningen utvisar att de metoder som tillämpas följer av föreningsstämman antagna fördelningsregler samt beslutade riktlinjer, vilket är i enlighet med anslutningskontraktens bestämmelser i §2.

Upplands Väsby 2018-05-02

Hans Bredberg
Auktoriserad revisor

Bilaga 1.

